

Veli-Pekka Tynkkynen

VENÄJÄ, ENERGIAVALTA

ÖLJYKULTTUURI KOHTAA
ILMASTONMUUTOKSEN

Gaudeamus

Pohjautuu teokseen *The Energy of Russia: Hydrocarbon Culture and Climate Change* (Edward Elgar Publishing 2019).

Suomentanut yhteistyössä tekijän kanssa Janne Suutarinen.
Tekijä on päivittänyt teostaan suomentamisen yhteydessä.

Copyright © 2022 Tekijä & Gaudeamus

Gaudeamus Oy
www.gaudeamus.fi

Kansi: Jussi Jääskeläinen
Kannen kuvat: Pexels

KL 32, 60.8
UDK 32, 620.9

ISBN 978-952-345-174-2

Painopaikka: Printon Trükikoda, Tallinna 2022

SISÄLLYS

1. JOHDANTO – ÖLJYKULTTUURI MUUTTUVASSA ILMASTOSSA	17
Luonnonvarojen maantiede poliittisen kulttuurin taustalla	19
Resursseja energiasiirtymään?	28
Nykyinen energiapaletti	31
Karhun osa energiasta vientiin	34
Energiapolitiikan suunnan määrittäjät	36
Visio vihreästä ja kestävästä Venäjistä	39
2. ENERGIAN MAANTIEDE – ÖLJYN JA KAASUN	
VOITELEMAT VALLAN VERKOSTOT	43
Hiilivetyjen ongelmallinen maantiede	44
Öljykulttuurin rakentaminen	51
Uusiutuvan energian maantiede muutosvoimana	54
Energiavallan rakennusosat: energiaverkostot ja identiteettipuhe	59
3. ENERGIA SISÄPOLIITTISENA VALTANA – <i>GAZIFIKATSIIJA ROSSII</i>	64
Valtion prioriteetit Gazpromin hallintatavassa	64
Isänmaallisen ja sukupuolittuneen kaasun matka venäläiseen sieluun	65
Kaasun biopoliittiset päämäärät	71
Kaasu(teollisuus) modernisaation takaajana	73
Kaasuputkisto kontrollin ja uudenaikaisen sodankäynnin välineenä	76
Vaietut epäkohdat	78
Urheilu, suurvalta ja Gazprom	82

Tapaus Karjala: kuinka kaasujätin urheilukentät syrjäyttivät uusiutuvan energian	85
Urheilu, energiavalta ja Gazpromin hallintatapa	89
4. ENERGIA KANSAINVÄLISENÄ VALTANA – VENÄJÄN JA SUOMEN ENERGIKAUPPA	92
Energia pelkkänä bisneksenä tai aseena	93
Venäjän energia poliittisena vipuvartena Suomessa	100
Vaalittu ydinvoimayhteistyö synnyttää polkuriippuvuuksia	108
Energiavallalla kyllästetty Fennovoima–Rosatom-sopimus	113
Voiko ydinvoima edistää keskinäisriippuvuutta ja rauhaa?	117
Vähentääkö ”Suomi-voima” riippuvuutta Venäjstä?	120
5. ÖLJYKULTTUURIN KANSALLINEN TABU – ARKTISTA YMPÄRISTÖÄ MUUTTAMASSA	123
Polkuriippuvuus ja kansallisen identiteetin rakentaminen ”poikkeuksellisella” alueella	124
Arktikselle kurkottavan öljykulttuurin paradoksit	129
Venäjän erilaiset arktiset tarinat	136
Arktinen maakaasu ja kestävä kehitys	141
Arktiksen tulevaisuus	144
6. ÖLJYKULTTUURIN MAAILMANLAAJUINEN TABU – ”EI OLE MITÄÄN ILMASTONMUUTOSTA”	145
Putinin hallinto reagoi ilmastohuoleen kieltämällä ilmiön	146
Ilmastonmuutoksen kieltäminen Venäjällä maailmanlaajuisesta näkökulmasta	149
Putin 2.0 – muuttuva poliittinen ja taloudellinen konteksti	151
Mitä media-aineisto kertoo ilmastopuheesta?	153
Ilmastonmuutoksen kieltävien väitteiden luokittelu	155
Eri tarinoiden esiintyvyys sanomalehtiartikkeleissa	158
Miten ilmastonmuutoksen kieltävä ilmastopuhe rakennetaan?	160
Ilmastonmuutoksen kieltävän puheen uudelleen asemoiminen	166
Miksi ilmastonmuutos on ollut tabu?	168

7. ILMASTO MUUTTAA VENÄJÄN –	
ÖLJYKULTTUURISTA EKOLOGISEEN KULTTUURIIN	172
Muutos on väistämätön: kärsiikö vai hyötyykö Venäjä?	173
Sulava ikirouta ja mureneva ”hiilivetyakseli” uuden ilmastopuheen takana	179
Ensimmäinen askel: uusiutuvan energian edistäminen öljykulttuurissa	182
Seuraava askel: Putinin öljykulttuurin kumoaminen	190
Uusiutuvan energian maantiede uudistaa Venäjän	194
VIITTEET	201
LIITE. LUVUSSA 6 ANALYSOIDUT TV-OHJELMAT	207
LÄHTEET	208
HAKEMISTO	229
KIRJOITTAJA	232